

Falera vul garantir ses trumfs

La fatschenta ch’ils presidents da Flem, Laax e Falera han preparau culla Gruppa Arena Alva fa furore. A Flem ei la suprastonza communal stada obligada, tenor constituziun, d’organisar ina radunonza d’orientaziun. Pertgei leu decida la cuminonza all’urna ils 26 d’october 2025. A Laax e Falera discuteschan e decidan las radunonzas communalas tenor il messadi ch’ei repartius. A Falera dat ei malsegirtads, leutier pren il president communal Norbert Good posiziun.

AUGUSTIN BEELI/FMR

Silla stagiun d’unviern 1973 ha la societad da pendicularas Crap Sogn Gion inaugurau la sutgera Falera-Curnius. Oradem il vitg da Falera haveva la vischnaunca scaffiu il grond parcadi da Fandrels. 20 onns pli tard han las pendicularas vuliu remplazzar quella sutgera. L’intenziun da reconstruir ella all’entrada dil vitg, gest sper il parcadi enstagl el liug existent entasisum il vitg sper la resgia, ha dau grondas discussiuns. Ils adherents dalla sutgera oradem il vitg han buca saviu perschuaader, aschia che las pendicularas han remplazzau gl’implont el liug existent. La staziun a val dalla sutgera garantiscecha en mintga cass dapi lu gl’access direct al territori da skis. E la Finanz Infra SA duei garantir quel a liunga vesta.

In cuort tema dallas contractivas

«Quella sutgera ei sanada da frestg e nus havein retschiert la concessiun pils proxims 15 onns digl Uffeci federal da traffic», declara *Norbert Good*. El discuors en casa communal a Falera repeta il president da Falera quei ch’el haveva puntuau ils 23 da settember 2025 alla FMR. Quei gi han el e ses collegas presidents communal *Christoph Schmidt* da Flem e *Franz Gschwend* da Laax, ensemen cul meina-project *Adrian Wolf* e *Reto Gurtner* dall’Arena Alva, communicau ils detagls d’in grond project. Las vischnauncas vulan garantir a liunga vesta l’infrastructura turistica sil cuolm. L’Arena Alva SA ei promta da vender alla societad Finanz Infra SA, en possess maioritar dallas vischnauncas, quell’infrastructura. Il

La sutgera da Falera survegn ina garanzia ed ina plivalur.

FOTO AUGUSTIN BEELI

prezi dalla midada da maun ei fixaus sin 94,5 milliuns francs. La sutgera Falera-Curnius ei integrada el «pac» dalla cumpra, ensemen cun 10 implonts, ustrias, staziuns ed autras infrastructura sil cuolm. «La sutgera ei stada in cuort tema dallas contractivas», conceda Norbert Good. Ina vasta part dil territori da skis entuorn il Crap Sogn Gion ei sin territori politic da Falera. Sco siu representant ha il president communal fatg valer ils dretgs da sia vischnaunca. «Per la generaziun giuvna, per hosps e turists, eis ei

ina gronda segirtad», puntuescha el vinavon alla FMR. Quella generaziun giuvna da Falera sto denton era surprendre rescas finanzialas. «Cul deposit da 10 milliuns francs alla Finanz Infra SA ei quella supportabla a liunga vesta», ei Norbert Good perschuadius. Ei seigi in deposit maximal, aschia il president communal.

Falera ed il FlemX

Cun ina cauziun da 5,4 milliuns francs garantiscecha quella vischnaunca gia oz la gestiun dalla Finanz Infra SA. Gliez

contract exista dapi 20 onns. Ils 26 da november 2004 haveva la radunonza communal approbau la fundaziun dalla societad nova, ins era ius d’accord che quella surprendi dallas pendicularas l’infrastructura d’ennevar, ils lags per l’aua d’ennevar, ils implonts d’electro ed ils pumpadis. Il motiv ei che las vischnauncas Flem, Laax e Falera han meglieras cundiziuns d’empristar daners dallas bancas. Ussa vul la Finanz Infra SA surprendre era tschella part dall’infrastructura. Che las reducziuns da prezis pils abbonaments e bigliets dil territori da skis restan garantidas als da Falera fa part dil contract. Norbert Good conferma quei. El renda attent alla situaziun speciala dalla pendiculara nova FlemX, gl’access da Flem viers Cassons. «Sche la radunonza communal approbescha il contract, essan nus da Falera inclus el FlemX», gi el.

Informau fetg bia

En ina brev da lecturs en La Quotidiana, cumparida mesjamna, igl 1. d’october 2025, metta *Martin Lombriser* en damonda la trasparenza dalla fatschenta ch’ei semtgada, el vuless saver co e cun tgi las vischnauncas ein representadas el la Finanz Infra SA. Quella societad seigi secumprovada, ei seigi in instrument efficient da partenadi fair cullas pendicularas, replica il president communal da Falera. «Jeu capeschel ch’ei dat damondas. Dapi ils 8 da settember, cu nus havein annunziu officialmein l’intenziun da segirar l’infrastructura turistica sil cuolm, ha la populaziun retschiert fetg bia informaziuns. Jeu partel dil fatg che

nus havein era rispundiu fetg biaras», gi Norbert Good, il messadi che las votantas ed ils votants hagian retschiert descri-vi fetg detagliadamein ils puncts da clav. Plinavon hagian las diversas conferenzas da medias ch’ein stadas ils davos gis e ch’ein vegnidas publicadas orientau la populaziun dil project.

Luvrar vid las medemas finamiras

Las suprastonzas dallas treis vischnauncas, las politicas e las burghaisas, ha la gruppa da project informau cun in’oc-currenza separada. «Nus sentin ch’il bas-segn d’informaziun ei gronds», cuntinuescha el. «Tochen la radunonza, ils 23 d’october, astga la populaziun contactar mei nunschenadamein. Bugen dun jeu sclariment a tut tgi che vul», gi il president communal.

La populaziun da Falera ha aunc treis jamnas peda da dumandar, s’informar e contactar il president communal. La sera da radunonza vegn quella suletta trac-tanda ad esser el center. Sco a Flem ein lu tuts responsabels presents ella Ferman-ta. Ei dat puspei ina presentaziun deta-gliada e silsuerter la pusseivladad da far damondas. «Cun mei vegnan quella sera era ils presidents da Flem e Laax, il meinaproject Adrian Wolf ed il presi-dent dall’Arena Alva, Reto Gurtner, ad esser sil podi per dar plaid e fatg.» Il dis-cuors culla FMR finescha Norbert Good cun ina remarca ch’el taxescha sco cen-trala: «Che nus essan vegni ad in conclus communabel ella regiun Flem-Laax-Falera cumprova che nus havein ils me-dems interess, e che nus vulein luvrar vid las medemas finamiras.»

«Jeu emprovel da dar vinavon miu fiug pil cant»

Il cant e la musica per affons e giuvenils en Surselva ei colligiaus fetg cul num da Flavia Walder-Hublard. Sper sias funcziuns sco docenta alla scol’aulta da pedagogia, pedagoga da musica e dirigenta dil Chor d’affons da Sumvitg eis ella era part dalla suprastonza e cunorganisatura dil festival «La Chanzun Rumantscha» che ha liug la proxima fin d’jamna a Vella.

MARTIN GABRIEL/FMR

Flavia Walder-Hublard sco suprastonta dall’uniun La Chanzun Rumantscha ei involvada en pliras parts dil program dil tierz festival La Chanzun Rumantscha a Vella. Per exempel en quella dil vender-dis sera cun ils scholars dalla 5./6. classa dallas scolas Castrisch, Duin, Glion, Lumnezia, Rueun e Ruschein: Ils texts ein vegni screts dils scholars e la band Silberbüx da Turitg ha cumponiu las can-zuns ed accompogna ils scolars e las sco-laras. Per la dirigenta Flavia Walder-Hublard ei quei suenter Trun 2019 e Zuoz 2022 il tierz festival ch’ella ei dalla partida sco dirigenta e cunorganisatura.

Damonda che vegn savens

La musicista da professiun e mumma da famiglia Flavia Walder-Hublard ch’ei carschida si a Glion e viva oz a Sevgein di che la damonda, schebein ils affons che contien oz tier ella seigien las cantaduras ed ils cantadurs da damaun els chors, seigi fetg difficila da rispunder. «Quella da-monda vegn adina puspei tschentada a mi. Il pli bugen udess ins ussa che tut ils affons che han cantau en miu chor veg-nan a cantar pli tard en in chor d’in vitg. Quella garanzia saiel jeu naturalmein bu-ca dar.» Ella emprovi da dar vinavon als affons e giuvenils siu fiug pil cant e la mu-sica, di Flavia Walder-Hublard. «Jeu vu-less mussar ad els che la musica ei sem-plamein in grondius accompignader atras la veta. Sche ti contas, eis sempla-mein cuntents.» Per ella seigi quei in pro-fund sentiment el cor. E tgi che senti quei tuorni in ina fuorma u l’autra anavos tier ils chors, tier ina band ni tier ina musica instrumentala.

Participontas e participonts d’in camp da cant a Trun igl atun 2021 cun la menadras Rilana Cadrivi (sen.) e Flavia Walder (dretg).

FOTO AUGUSTIN BEELI

Flavia Walder-Hublard egl element sco dirigenta igl onn 2023 cul Chor d’affons da Sumvitg.

FOTO PAUL DUFF

In gen special?

Ils chors romontschs disponan malgrad la munconza da cantaduras e cantadurs els vitgs da quei fiug pil cant e la musica che Flavia Walder-Hublard fa allusiuin. Alla damonda dalla FMR, sche las Ro-montschas ed ils Romontschs disponien d’in gen special pil cant e per la musica, di ella: «Cheu detgel jeu semplamein GIE. E daco? Per mei ha il cant ro-montsch in tun ed in sun tut special. Nies lungatg ei loms ed ha tuttina era enqual cantun. Quei dat biaras pusseivladads da giugar e combinar cun plaid e musica. Il romontsch va semplamein a cor e cun cantar succeda quei aunc bia pli fetg.»

Ragischs lumnezianas

Flavia Walder-Hublard ha entras sia mum-ma ch’ei oriunda da Camuns en Lumnezia

Sut fermas ragischs cun il Chor mischedau da Suraua e cun la vallada insumma. «En miu temps d’affonza cantavan mes geniturs el chor mischedau Suraua. Il cant era fetg centrals tier nus a casa. Jeu cantavel era las canzuns ch’il chor da Suraua exercitava.» Quellas melodias seigien aunc oz fetg pre-sentas ad ella. «Jeu seregordel aunc fetg bein ch’jeu cantavel cun miu tat e mia tatta da Ca-muns durant che nus mavan cun auto. Tat-ta haveva adina la Lodola cun ella ed orda quella cantavan nus.» Ella hagi denton era giu il cletg d’adina haver scolastas e scolasts che hagian cantau bia e bugen. Sch’ei haves-si dau in chor d’affons a Glion da lezzas uras, fussi ella segiramein stada dalla partida.

In job che drova energias

«Ch’ei seigi cun carschi ni cun affons, l’instrucziun da muscia consumescha

fetg biaras energias», di la musicista che diregia denter auter era il chor mische-dau da Sevgein. «Jeu stoi esser fitta ed allerta perquei che instruir e direger drova mi’entira preschientscha. Jeu dun bia, survegnel denton era anavos fetg bia. Aschia va quei si.» Flavia Wal-der-Hublard di ch’ella drovi la musica per viver e survivar. «Cantar e far mu-sica ei per mei sco da beiber aua.» Aschia seigi ei era spert stau clar a sias uras tgei professiun ch’ella vegli elegier. «Jeu have-vel dus plans. U daventar media ni mu-sicista. Cunquei che la musica era aschi presenta en miu mintgadi, sundel jeu sedecidida per la musica. Jeu hael gu-diu in bellezza temps enteifer miu studi da ritmica a Turitg. E las fins d’jamna turnavel jeu en Surselva e cantavel en differents chors.»

Differentas funcziuns

Durant il festival La Chanzun Ruman-tscha di Flavia Walder-Hublard ch’ella seigi engaschada empau dapertut. «Jeu vai sviluppu il project «cant en scola» cun crear novas canzuns per scolaras e scolars. Lu diregel jeu ina part dil chor d’affons dil festival durant la concu-renza da cumposiziun da sonda suenter-miezdi. Sonda avonmiezdi fetschel jeu ensemen cun mes giuven cantadurs dil chor d’affons Sumvitg in cant aviert per pign e grond, giuven e vegl.» Ils affons seigien frestgs e sincers e cantar ensemen cun els fetschi bein ad ina e scadin, di la musicista e dirigenta. E sco l’entira su-prastonza dall’uniun La Chanzun Ru-mantscha envida Flavia Walder-Hub-lard buca mo al cant culs affons, mobein a tuttas activitads dil festival a Vella dalla proxima fin d’jamna.

reclama

ATELIER

Atelier SCHMIDT GmbH
Biro d'architettura · 7166 Trun